

بررسی جامعه‌شناختی تأثیر حاشیه‌نشینی بر مدیریت شهری (مطالعه‌ی موردی: ناحیه‌ی کریم آباد شهر زاهدان)^۱

آرزو براهویی^۱، حسین ابراهیم زاده آسمین^{۲*}، خدیجه اسدی سروستانی^۳

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد رشته علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.

۲. دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

۳. استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۳/۰۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۵/۱۰

چکیده

شهر زاهدان یکی از بی‌قاعده‌ترین روندها در گسترش فیزیکی شهری را طی سه دهه‌ی گذشته دارا بوده است. فقر و بیکاری مطلق منجر به افزایش سکونتگاه‌های غیر رسمی و ناهنجاری‌های فضای-کالبدی در سطح شهر گردیده است. این مطالعه با هدف بررسی جامعه‌شناختی تأثیر حاشیه‌نشینی بر مدیریت شهری شهر زاهدان در ناحیه‌ی کریم آباد انجام شد. روش پژوهش در این پژوهش، پیمایشی و ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه است. روش نمونه برداری تصادفی و با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه انتخاب گردید. از این رو ۳۷۵ پرسشنامه بین ساکنان ۱۸ تا ۷۰ سال سن ناحیه توزیع گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزارهای آماری SPSS و LISREL صورت گرفته است. یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که بیش‌تر افراد دارای تحصیلات دیپلم به پایین و میزان درآمد کمتر از ده میلیون ریال و دارای مشاغل آزاد و کارگری بودند که همه‌ی این مسایل بستری برای آسیب‌های اجتماعی در ناحیه‌ی فراهم خواهد نمود. در ادامه با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف نرمال بودن داده‌ها مورد بررسی قرار گرفت. مطابق با نتایج حاصل از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف مقدار معناداری برای متغیرهای اقتصادی، ۰/۰۹۰، فیزیکی-کالبدی ۰/۱۰۸، خدماتی-زیست محیطی ۰/۰۷۰ و مدیریت شهری ۰/۰۵۱ بود. در پاسخ به چگونگی وضعیت اقتصادی، وضعیت فیزیکی-کالبدی، خدماتی-زیست محیطی و مدیریت شهری نتایج نشان داد که شرایط در تمامی ابعاد متوسط رو به پایین می‌باشد و در این میان مدیریت شهری با ۳/۶۳۷ بیش‌ترین میانگین نسبت به سایر ابعاد وضعیت بدتری داشت. همچنین نتایج نشان داد مؤلفه‌های اقتصادی، فیزیکی-کالبدی، خدماتی-زیست محیطی و جمعیت‌شناختی بر مدیریت شهری شهر زاهدان تأثیرگذار است. در مورد سازوکار بهبود، علاوه بر محور توجه به نیازهای اقتصادی، مفاهیمی مرتبط با مدیریت کنترلی شهری و فعالیت‌های فرهنگی و افزایش آگاهی حاشیه‌نشینان، مورد توجه است.

کلیدواژه‌ها: حاشیه‌نشینی، جامعه‌شناختی، مدیریت شهری، کریم آباد، زاهدان.

^۱ این مقاله مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد تحت عنوان بررسی جامعه‌شناختی تأثیر حاشیه‌نشینی بر مدیریت شهری شهر زاهدان (مطالعه‌ی موردی: کریم آباد) به راهنمایی نگارنده اول و مشاوره نگارنده دوم رشته جامعه‌شناسی، گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه سیستان و بلوچستان است.

* نویسنده مسئول: h.ebrahim@liu.usb.ac.ir

ارجاع به این مقاله: براهویی، آرزو، ابراهیم زاده آسمین، حسین؛ اسدی سروستانی، خدیجه. (۱۴۰۰). بررسی جامعه‌شناختی تأثیر حاشیه‌نشینی بر مدیریت شهری (مطالعه‌ی موردی: ناحیه‌ی کریم آباد شهر زاهدان). فصلنامه مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه‌ای، ۲(۲)، ۲۵-۴۴.